

Nr 505.

Av herr **Svensson** i Ljungskile **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 192, med förslag till lantarbetstidslag.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 192 med förslag till lantarbetstidslag föreslår statsrådet och chefen för socialdepartementet, att lagens tillämpningsområde skall utvidgas så att den kommer att gälla även de jordbruk, som endast ha en anställd arbetare. Denna utvidgning av lagen har avstyrkts av ett flertal med jordbrukets arbetsförhållanden förtrogna remissinstanser.

Något bärande skäl för en sådan utvidgning av lagens tillämpningsområde som nu föreslagits kan enligt vår mening icke åberopas. Motiveringen för en dylik utvidgning borde ju vara, att lagens indirekta verkningar inte skulle räcka till för att i huvudsak reglera arbetstiden även vid det mindre jordbruket. Socialministern har inte ens försökt att lämna något bevis för att så är fallet. Det är ju tvärtom uppenbart, att de nuvarande förhållandena på arbetsmarknaden ge arbetstagaren en mycket stark ställning. De anställda vid det mindre jordbruket äro som regel ogifta yngre arbetare, som ha mycket lätt för att byta anställning. De kunna därför utan svårighet bevaka sina intressen i fråga om både arbetslön och arbetsförhållanden.

Vid det mindre jordbruket, där en vanligtvis ogift arbetare går tillsammans med ägaren själv i arbetet, finnes det stort behov för bägge parter att få ordna arbetsförhållandena som de själva önska. Arbetet med djuren och förberedande arbeten måste stundom göras utanför den ordinarie arbetstiden om sådd och skörd skall kunna ske i rätt tid. Befinner man sig ett stycke från gården, kan det ofta vara nödvändigt att göra ett arbete färdigt på kvällen. Om så inte sker, går mycken tid förlorad när arbetet en påföljande dag skall slutföras. Det finns å andra sidan många tillfällen då extra fritid kan beviljas eller arbetet kan utföras i ett lindrigare tempo än som i och för sig är normalt. Om dylik möjlighet till anpassning inte lämnas vid det mindre jordbruket, så måste resultatet bli, antingen att produktionen fördyras genom att effektiviteten minskas, eller att ännu hårdare arbete lastas över på ägaren själv och medlemmar av hans familj.

Platserna vid det mindre jordbruket innehas oftast av personer, som själva eftersträva att bli egna jordbrukare. Det är långt bättre att dessa

få betinga sig den högre lön, som kan betalas för ett effektivt arbete i fria former, än att deras arbetsförhållanden tvingas in under lantarbetstidslagen. När de om några år överta ett eget jordbruk kunna de i alla fall inte följa en dylik lags bestämmelser. Det är utan tvivel ett i hög grad befogat önskemål att fritiden ökas och den genomsnittliga arbetstiden förkortas vid det mindre jordbruket. Grunden för en sådan utveckling är emellertid jordbrukets bärkraft, som i sin tur kommer att bero på arbetets effektivitet. Jordbruket bör därför få arbeta utifrån sina egna förutsättningar. Det större jordbruket, som kan genomföra en relativt fullständig arbetsfördelning, har utan alltför stora svårigheter kunnat anpassa sig efter arbetstidslagen. Det egentliga småbruket går även i fortsättningen i stort sett fritt för lagens bestämmelser. Den nu föreslagna utvidgningen kommer i huvudsak att drabba det egentliga bondejordbruket, d. v. s. gårdar av den storlekstyp, som man enligt 1947 års beslut om jordbrukets rationalisering i första hand bör eftersträva. Vid denna jordbrukstyp blir det de yngre lantbrukarna, som nyligen startat sina företag och därför ha den största skuldbördan och samtidigt den tyngsta försörjningsbördan medan barnen äro små, som bli underkastade lagens verkningar. Resultatet måste bli, att ägaren själv och hans hustru få taga på sig ännu tyngre arbetsbördor och slita ut sig i förtid. Men en sociallagstiftning, som i många fall ger till resultat, att arbetsbördan skjutes över från en ung ogift manlig lantarbetare till husmodern vid samma gård, motverkar sitt eget syfte.

Med hänvisning till det ovan anförda få vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 192 måtte besluta, att lantarbetstidslagens tillämpningsområde måtte begränsas till jordbruk där minst två arbetare äro anställda.

Stockholm den 13 april 1948.

Wald. Svensson.

Anton Bränholm.

And. Stjärne.

Rudolf Boman
i Kieryd.

Nils Persson
i Svensköp.

Per. A. Johnsson
i Kastanjegården.

Sven Antby.

Oscar Carlström.

O. E. Sandberg.